

OŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW
w WARSZAWIE

AKTA EWIDENCYJNE ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z Nr

68

1. Obiekt

KAPLICZKA

2. Czas powstania

Ok.. poł. XIX w.

3. Miejscowość

BIRCZA

4. Adres

Bircza

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo podkarpackie

gmina Bircza

PRZEMYSŁ

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Nowobród (XV w.)

7. Przynależność administracyjna

1.VI. 1975.r

Województwo rzeszowskie

Powiat Przemyśl

8. Właściciel i jego adres

Urząd Gminy w Birczy

9. Użytkownik i jego adres

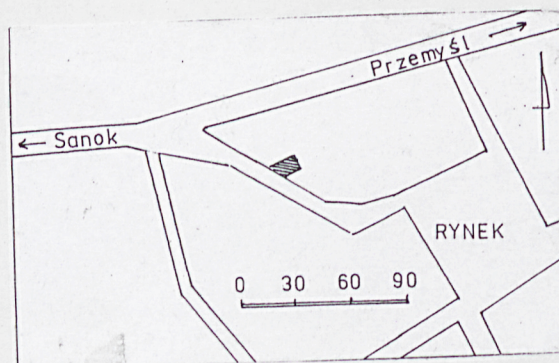
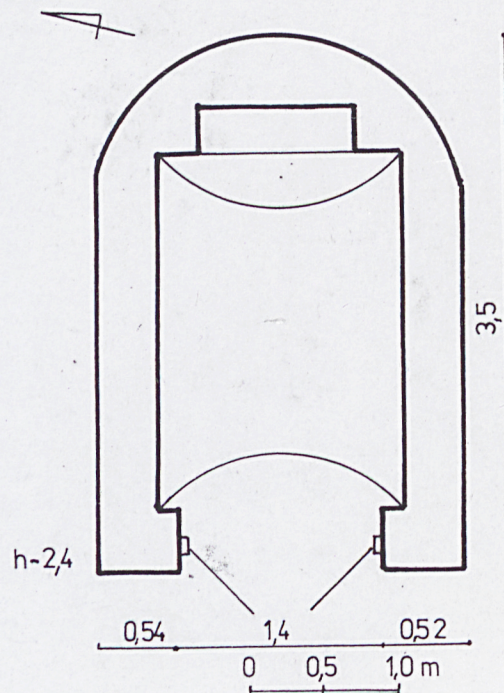
j. w.

10. rejestr zabytków

Nr A - 45 data 18.11.1982 r.

Elewacja frontowa -
zachodnia

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Pierwsza wzmianka o Birczy, jako wsi, nazywanej Nowobród, datowana jest na 1418 r. Około roku 1464 uzyskuje prawa miejskie. Właścicielami Birczy do połowy XVII w. byli Bireccy.

W roku 1841 nabył miasteczko Jan Ignacy Kowalski. W rekach tej rodziny pozostawała Bircza do II wojny światowej.

Jako wieloetniczna miejscowość posiadała kościół (parafia powstała przed 1478 r.), cerkiew (1680 r.) i synagogę (1 poł. XVII w.).

Jest wysoce prawdopodobne, że przedmiotowa kapliczka usytuowana przy głównym trakcie handlowym, została ufundowana przez pierwszego z rodziny Kowalskich – Jana. Zaznaczona jest na planie katastralnym, sporządzonym w roku 1852, a jej forma nie pozwala przyjąć czasu jej powstania na wiek XVIII. Nie prezentuje też wyraźnych cech stylistycznych.

13. Opis (sytuacje, materiał i konstrukcje, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie instalacje)

- Sytuacja** - Kapliczka usytuowana jest po prawej stronie drogi przebiegającej przez Rynek, u jej wylotu, od strony zachodniej, do głównej trasy Przemyśl – Sanok. Położona na niewielkiej działce obsianej trawą, nieogrodzonej, podnoszącej się w kierunku Rynku.
- Materiał** - Zbudowana z kamienia łączonego zaprawą wapienną. Tynkowana. Wnętrze sklepienie kolebką, wyłożoną listewkami. Dach kryty gontem. Posadzka z płyt kamiennych – współczesna. Drzwi dwuskrzydłowe prostokątne płycinowe, częściowo przeszklone. Przy północnej elewacji płyta odbojowa – chodnik z betonowej kostki brukowej
- Rzut** - Założona na planie prostokąta z półokrągłą tylną ścianą szczytowa. Orientowana.
- Bryła** - zwarta, jednokondygnacyjna, nakryta dachem siodłowym o wysuniętym poza obrys okapem.
- Elewacje** - Frontowa (zachodnia) – symetryczna z dużym prostokątnym otworem drzwiowym, nad którym prostokątna wnęka z osadzonym współczesnym obrazem przedstawiającym Chrystusa. Wnęka obramowana drewnianymi listewkami i zwieńczona krzyżem.
Boczne – gładkie, bez otworów i wnęk.
- Wnętrze** - jednoprzestrzenne, prostokątne, z niewielką prostokątną wnęką, przed którą drewniany ołtarzyk. We wnęcie ludowy obraz olejny przedstawiający Św. Jana Nepomucena. Dolna partia ściany ołtarzowej, poniżej wnęki licowana płytami kamiennymi.

14.Kubatura ok. 19,2 m ³	15.Powierzchnia użytkowa ok. 5,8 m ²	16.Przeznaczenie użytkowe obiekt kultu	17.Użytkowanie obecne obiekt kultu
18.Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Remont obejmujący naprawę tynków zewnętrznych i wewnętrznych, wymianę pokrycia dachu, położenie nowej posadzki i uporządkowanie otoczenia miał miejsce w latach 2004-05.		19.Stan zachowania(fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycia dachu, wyposażenie i instalacje dobry	
		20.Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Nie występują	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt. numer i miejsce przechowania)

Karta ewidencyjna, t. zw. Zielona. Opr. H. Świątek 1959 – w archiwum
WUOZ w Przemyślu

22. Bibliografia

Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego ...

I. Zając – Bircza – miasteczko zabytkowe [w:] Przemyskie Zapiski
Historyczne. R. XII-XIII, 2000 - 2002

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj , miejsca przechowania , sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował
tekst

Ryhań T. tamen 10.2006

imię , nazwisko, data, podpis

plany, rysunki

Ryhań T. tamen 10.2006

imię , nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr

Ryhań T. tamen - 10.2006

imię , nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje i inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

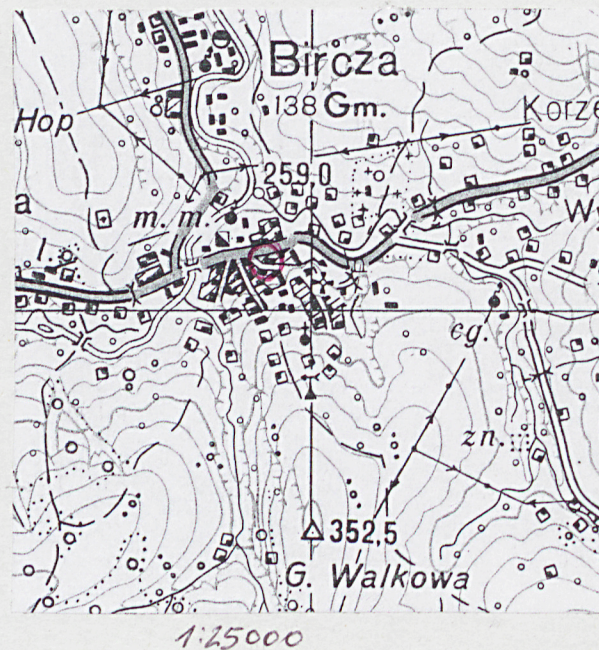
1 wkładka

1. Miejscowość B I R C Z A	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KAPLICZKA	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Plan, zdjęcie
-----------------------------------	---	---

Wnętrze kapliczki

Wkładkę założył: *Rycharł T. Łamark*

Miejsce przechowywania negatywów: w archiwum WUOZ w Przemyślu